

KMETSKI LIST

Številka 35

Ljubljana dne 30. avgusta 1939

Leto XXI

Jugoslavija na novi poti

Po dolgotrajnih naporih, po težkih borbah, ki so razjedale vse naše notranje življenje, se je končno posrečilo doseči sporazum med Srbi in Hrvati; o čemer podrobneje poročamo na drugem mestu. Tu naj le naglasimo, da smo tega dejstva odkrito in iskreno veseli.

Vsak pošten državljan je že izza nastanka Jugoslavije iz srca želel, da bi bila ta država, ustvarjena s toliko krvjo in trpljenjem, srečna in zadovoljna. Edino, kar nas je bolelo, je bila okolnost, da nismo v svobodni domovini združeni vsi, ki po srcu in krvi spadamo vanjo. Tolažilo nas je le upanje, da bodo tudi drugi narodi po štiri-letnem prelivanju krvi sprejeli in priznali načela človečnosti.

Kakor hitro so se pri nas pojavila notranja trenja, smo bili vprav ljudje iz kmetijskih vrst tisti, ki smo zagovarjali

slogo in enakopravnost

za vse pokrajine Jugoslavije. Misel o velikem, vso Jugoslavijo obsegajočem kmetiskem gibanju, ki naj bi zajelo v svoj krog sploh vse Slované na Balkanu in s tem realno utrla pot v resnično Slovanstvo, je bila manj strankarsko politična kakor idejna. Ob uresničenju in praktičnem izvajanju te zamisli bi bili nemogoči vsi neljubi dogodki naše bližnje preteklosti.

Razvoj je šel druga pota. Nestrpnost in neuvidevnost nekaterih krogov je povzročila žalostne dogodke v Narodni skupščini l. 1928. in Radićevo smrt.

Kaj se je zgodilo pozneje, je vsakomur še v živem spominu. Sam obstoj države je bil v nevarnosti. Pošteno sodelovanje pri reševanju države pa ni bilo naperjeno proti nobeni narodni veji jugoslovanskih državljanov.

Največji dogodek

Razvoj dogodkov je vprav usodno potekal drugače kakor bi bilo želeli. Iz leta v leto se je položaj tako slabšal in zaostroval, da se je bilo marsikdaj resno bati najhujšega.

Ako je s sporazumom to stanje enkrat za vselej odpravljeno, potem pomeni to največji dogodek v naši novejši politični zgodovini.

Vsakdo sedaj upravičeno pričakuje, da bo po tolikih bridkih izkušnjah vsaj sedaj sreča toliko naklonjena vsem delom Jugoslavije, da se bodo dogodki v bodoče res odigravali v duhu in smislu pravkar

sklenjenega sporazuma

V tem pričakovanju nas zlasti potrjuje pooblastilo za nove politične zakone o tisku, združevanjih in dogovorih, zlasti pa za nov zakon o volitvah.

Ako bodo ti zakoni taki, da bodo odpravili zatiranje in po možnosti popravili kri-

vice v vsej državi in seveda tudi v Sloveniji, potem je sporazum zarja nove dobe, ki bo res okrepila Jugoslavijo v vsakem pogledu. Zato upamo, da je v našem notranje-političnem razvoju res nastala srečna prelomnica. Pričenja se nov razvoj, ki se seveda ne pokaže od početka v svojih dokončnih obrisih. Predstavlja se nov državni program in ob njem se bodo likvidirale kos-

Dragiša Cvetković in dr. Vladko Maček pri podpisu sporazuma.

za kosom ostaline dosedanjih pogrešk. Nihče si ne sme utvarjati, da pojde to brez trenj in brez borb. Toda sporazum je ne le stvarno, temveč morda še v večji meri psihološko pričetek nove dobe, v kateri bomo — upajmo — Slovenci, Hrvati in Srbi v občutku polne enakopravnosti, četudi včasih v borbah in težkočah, a vendar v složni volji po skupnem napredku mirneje in lažje gradili in izgrajevali dom naše skupnosti.

Nedvomno je največja korist sporazuma za Jugoslavijo pridobitev Hrvatov za pozitivno in konstruktivno sodelovanje v bodočem vodstvu našega državnega krmila.

Sodelovanje in soodgovornost

Hrvatski narod, po svoji ogromni večini, da ne rečemo v svoji celoti, prevzema sodelovanje in soodgovornost za usodo Jugoslavije. Nerazrušna zajednica Slovencev, Hrvatov in Srbov se znova potrjuje in dohiva v duhu njihove polne enakopravnosti, a tudi v občutku polne enakosti pravic in dolžnosti; mogočnejše osnove. To je v trenutku, ko padajo kocke o bodoči usodi Evrope in njenih narodov, še posebej zgodovinskega pomena. V preizkušnjah, ki utegnejo nastati, bodo očuvali svojo svobodo in neodvisnost samo tisti narodi, ki morejo svojo materialno obrambno silo nasloniti na neporušno fronto svoje nacionalne solidarnosti in notranje povezanosti. Tisti torej, ki

so doma ali na tujem hoteli videti v Hrvatih nekaj primer jugoslovanskih Slovkov, so se na srečo Jugoslavije in v čast Hrvatov temeljito zmotili. To je danes, ko poznamo natančno vsebino sporazuma neizpodbitno dejstvo. In prav tega se posebej veselimo, ker vidimo v njem zgodovinsko potrdilo svojega političnega gledanja in pojmovanja, ki se je vedno zavzemalo in ogrevalo za sporazum.

Sadovi sporazuma

O sadovih, ki jih mora prej ali slej roditi sporazum v notranjepolitičnem življenju vse države, bi bilo nemara danes še prerano govoriti v podrobnosti. Zato naj damo samo izraza svojemu prepričanju, da se ti sadovi morajo kmalu pokazati.

Pravilno bodo pojmovali svojo nalogo možje, ki so poklicani, da pripravijo in urede naše ozdravljenje, za tako nujno in neodložljivo, kakor je bila sklenitev sporazuma samega.

Ako bodo to izvedli, jim bo hvaležen ves narod, pa naj nosi srbsko, hrvatsko ali slovensko ime!

Nova vlada

Postavljeni so bili:

- za predsednika vlade Dragiša Cvetković, predsednik vlade n. r.;
- za podpredsednika min. sveta dr. Vladko Maček, odvetnik v Zagrebu;
- za pravosodnega ministra dr. Lazar Marković, minister v p.;
- za ministra za zgradbe dr. Miha Krek, minister n. r.;
- za ministra za šume in rudnike dr. Điafer Kulenović, minister n. r.;
- za ministra telesne vzgoje Jevrem Tomić, minister n. r.;
- za prometnega ministra inž. Nikola Beslić, minister n. r.;
- za ministra za zunanje zadeve dr. Aleksander Cincar-Marković;
- za ministra vojske in mornarice Milan Nedić, armijski general;
- za ministra pošte dr. Josip Torbar, odvetnik v Zagrebu;
- za finančnega ministra dr. Juraj Šutej, odvetnik v Sarajevu;
- za ministra brez listnice dr. Smoljan Bariša, odvetnik iz Zagreba;
- za ministra za trgovino in industrijo dr. Ivan Anders, odvetnik iz Zagreba;
- za ministra za socialno politiko dr. Srdjan Budisavljević, odvetnik iz Zagreba;
- za kmetijskega ministra dr. Branko Čubrlović, zdravnik iz Banje Luke;
- za ministra brez listnice dr. Mihajlo Konstantinović, univ. prof. v Beogradu;
- za ministra za notranje zadeve Stanoje Mihalđić, pomočnik bana v Zagrebu.

Zmagoslavje kmetske mladine v Bohinju

Nestrpno je pričakovala vsa organizirana kmetska mladina iz vse Slovenije in tudi izven mejá ožje domovine, da pohiti v živopisni Bohinju in na najdostojnejši način manifestira mogočni kmetsko-mladinski misli.

V nedeljo, dne 20. avgusta smo res ta praznik doživeli in videli, saj je bil to en sam mogočen klic novi dobi, preporedu vasi in pravici. Besede so preskromne, da bi popisale vse dogodke tega slavnostnega dne, toda v naslednjih besedah naj prikažemo, kako zna in more manifestirati samo mladi rod, ki se zaveda odgovornosti pred bodočnostjo in pred vsem narodom.

Kmalu po deseti uri je prispel vlak z gosti v Bohinjsko Bistrico, kjer je bil zbran ves pripravljani odbor s predsednikom tov. Sodjo in tajnikom Godecom.

Dolga vrsta narodnih noš je mahala v pozdrav, čez množico pa so dostojanstveno vihrale zelene zastave z belimi štiriperesnimi deteljami. Kovinarska godba z Jesenic je zaigrala korračnico, ves peron pa je razigrano mahal od veselja in navdušenja.

Predsednik Sodja je nato pozdravil funkcionarje Zveze kmetskih fantov in deklet, brate Čehi s predsednikom češke kmetske mladine na čelu tov. Herotom in zastopnike tiska.

Pohod v Boh. Bistrico

Takoj nato se je pred postajo formirala povorka gostov, narodnih noš, konjenikov, zelenih praporjev in ogromne množice ljudstva. S toplim navdušenjem je korakala mlada kmetska armada skozi Bohinjsko Bistrico, ki je mlade borce pozdravila z zastavami in obsula s cvetjem. Iz Bohinjske Bistrice se je nato ljudstvo prepeljalo z vozovi in avtobusi k Boh. jezeru, kjer smo si skupaj z brati Čehi ogledali naravne lepote jezera in okolice.

Stare Fužine butičjo

Kmalu popoldne pa je zaživela stara Fužina kakor še nikdar doslej. Prijazna bohinjska vas je sprejemala ogromne množice ljudstva in strumne bataljone kmetske mladine, ki se je zbirala za pohod. Kakor vrenje v panju, kakor mogočno šumenje reke, je zvenelo iz tisoč in tisoč grl, vsak je hotel biti prvi, toda moral se je pokoriti določenemu načrtu. Tovariši: Sodja, Godec in Staré so s težavo urejevali mogočno armado, ki je hrepenela pokazati svojo moč, lepoto in silo. Toda, po načrtu je večkilometrski povorka bila kmalu sestavljena.

Na čelu je vihrala na krepkem jezdecu velika državna zastava, ki sta jo spremljali dve zeleni zastavi s kosami. Takoj za čelom povorka je ponosno jahalo 50 konjenikov z zelenimi zastavami v gorenjskih narodnih nošah. Za konjenico je korakalo vodstvo z Zvezinim praporom na čelu, nato pa bratje Čehi v slikovitih narodnih nošah in kovinarska godba z Jesenic. Zdaj pa se človeku oko spremeni v pisano barvo, saj ne more razločevati naravne lepote od umetnih, ki so skrite v narodnih nošah. Dolga vrsta narodnih noš stopa, na čelu petletni fantek in deklica, ki iz vsega grla vpijeta: »živela svoboda«, živela kralj Peter.

Za dolgo vrsto narodnih noš koraka zeleni prapor, za njim pa v četverstopih kosci v narodnih nošah. Ostre kose se lesketajo v soncu, v licih krepkih fantov pa odmeva ponos, navdušenje za nekaj velikega in mogočnega.

Množica vzklika

Živela vojska »Matije Gubca«, se sliši med četo koscev, živela slovenska zemlja, živela svoboda, živela Jugoslavija. Za kosci pa prihaja pravecato žvrgolenje. Kakor živi ognji korakajo mali kosci, na čelu z vodnikom, ki nosi slovensko zastavo in malo ostro koso. Mladi, najmlajši živahno vzklikajo: Živela Slovenija, živela kralj

Peter, živela Jugoslavija. Da ste videli, kako živahne so bile male grabljice; kar tekmujejo z malimi kosci, da se vzklikovanje obeh spreminja v dostojanstveno šumenje.

Za malimi grabljicami koraka krasno deklet z veliko državno zastavo, na kateri so pritrjene grablje. Grablje simbolično pomenijo, da naše države ne more nihče streti, dokler klini močno stojijo na braniku vseh naših pravic. Četa grabljic v dečvah, brhkkih gorenjskih deklet vzbuja pravi ponos, udarnost in nevidno lepoto. Na grabljah drhtijo bohinjske cvetlice, v grlih deklet pa zvenijo ponosni vzkliki: Živela slovenska kmetska dekleta, živela svoboda, vstani slovenska vas, dekleta na plan, za svobodo in pravico itd. Ljudstvo, ki je na obeh straneh ceste z zanimanjem in navdušenjem spremljalo povorko, je grabljice posebno toplo nagradilo.

Bataljoni tekmujejo

Sledijo nič manj brhke žanjice. Ostri srpi so jim obrnjeni proti zemlji kot budni čuvarji, ki bodo posekali vsakršno glavo, katera bi hotela naši slovenski zemlji škoditi. Žanjice tekmujejo z grabljicami, vzkliki pa mogočno odmevajo in nekje daleč na vrhu Triglava oznanjajo, da je v Bohinju danes največji praznik slovenskega naroda. Za žanjicami korakajo brazdaši, člani kmetsko-prometnega društva »Brazdec« iz Ljubljane. Sonce jih je sicer že precej izmučilo, toda brazdaši odločno korakajo v ogromni valujoči črti mladega rodu. Nato je sledila skupina mlatičev, bohinjski pastir, ki vzbuja splošno pozornost, nato pa prihajajo kolesarji. Vsa kolesa so okrašena s trobojnicami, na čelu pa pelje zastaven mlad fant zeleni prapor. Srebrna kosa blešči v soncu, zvonci pa cingljajo in kličejo novo dobo... Kakor pisane vijugaste črte izgleda nepregledna vrsta kolesarjev, ki vzklikajo svobodi, pravici, državi, kralju in preporedu vasi!

Vozovi prihajajo...

Največja zanimivost dneva pa šele prihaja. Za ponosno skupino lovcev, ki dostojanstveno korakajo z mladino in poudarjajo s svojo resnostjo pomen in veličino dneva, prihajajo vozovi, ki jih množica kar obsipava s cvetjem, radovednimi pogledi, fotografi pa naravnost tekmujejo in iščejo najboljše priložnosti, da bi celo skupino zadeli. Na prvem vozu so mlatiči pod krasno slamnato streho in mlatijo, mlatijo..., sledijo vejalci, ki iz žita odstranjujejo pleve in drugo nesnago. Iz vejalnika simbolično vihrajo v vetru trobojni trakovi, med njimi pa v presledkih odskakujejo pleve. Vsa nesnaga se bo očistila in odstranila, toda naša trobojka ostane na slavo in veličino vsega rodu.

Trdo delo, sila naroda

Za vejalci sledijo krasne skupine ogljarjev, žagarjev, teric, plansarjev, oračev, brana, kovačev, tesarjev, kolarjev in na zadnje kmetska svatba. Iz vozov se slišijo udarci in odmevi dotičnega dela, vmes pa zveni pesem in vzkliki svobodi, svoji državi in kmetskemu žulju.

Na tekmovališču se pričinja zbirati povorka po določenem načrtu. Slika ogromne množice in pisanost skupin se ne dajo popisati. Obsežna poljana je bila polna ljudstva in vse okrog tekmovališča.

Zborovanja

Na slavnostni tribuni se opažajo zastopniki tiska, oblasti, funkcionarji Zveze, zeleni praporji, Zvezin prapor in ogromna štiriperesna detelja. Predsednik Društva kmetskih fantov in deklet Češnjica in predsednik pripravljalnega odbora tov. Tone Sodja odvarja slavnostno zborovanje in pozdravlja predsednika Zveze kmetskih fantov in deklet tov. Ivana Kronovška, zastopnika oblasti, tajnika Zveze tov. Ivana Nemea, zlasti pa zastopnika Čehov tov. Karla

Herota. Množica je nato priredila bratom Čehom navdušene ovacije. Češki deputaciji, ki je stala pred tribuno pa so prišle solze v oči. Predsednik Sodja nato pozdravlja zastopnika akademske mladine tov. Ivana Bratka, zastopnika delavcev Giorgionija (Džordžonija) in zastopnike gorenjskih gospodarskih organizacij. Zastopnika Večernika, Jutra, Kmetskega lista in Vremena.

Prva je nato spregovorila tov. Angela Čuden in rekla s toplimi besedami, da bodo kmetska dekleta vedno stala ramo ob ramo s fanti, ko se gre za pravice ljudstva in domovine. Burno pozdravljen stopa na govorniško mesto predsednik Češke kmetske mladine tov. Karel Herot. Njegov govor, ki je bil prežet z globoko mislijo slovanstva in kmetskega preporeda, je množica frenetično pozdravljala in ga sredi govora prekinjala. Zastopnik kmetske mladine iz Slovenskih goric tov. Vladimir Kreft je rekel, da je mladi rod na severni meji budna straža in samo preko trupel je mogoče ugrabiti slovensko zemljo. Le vkup uboga gmajna... je rekel tov. Kreft in pravda našega rodu bo zmaga! — Besede govornika je množica toplo nagradila s ploskanjem. Zastopnik akademske mladine tov. Ivan Bratko je rekel, da prihaja v imenu tiste mladine, ki ni pozabila trpečega kmetskega in delavskega človeka, ampak hoče ljudstvu boljše bodočnost. V krasnih besedah je nato spregovoril zastopnik delavcev tov. Giorgioni, ki je poudaril, da si delavec in kmet morata v skupnosti priboriti boljše bodočnost.

Sledil je govor Zvezinega tajnika tov. Ivana Nemea, ki je z povzdignjenim glasom rekel, da samo preko žuljavih rok, ki obdelujejo zemljo, mora iti pot pravice, svobode in resnice! Samo po tej poti bo naš trpeči človek dosegel pravico in svobodo v veliki svobodni domovini. V tem znamenju bodo zapele tudi danes kose, ki kličejo vse ljudstvo k vstajenju...

Zaključna beseda

Zadnji je spregovoril predsednik Zveze kmetskih fantov in deklet tov. Ivan Kronovšek. Tov. Kronovšek je v globoko zasnovanem govoru omenjal borbo mladega rodu za povzdigo vasi in ljudstva sploh. Rekel je, da samo trpeče ljudstvo more popeljati usodo naroda k resnični in pravičnejši novi dobi, kajti beseda žuljavega človeka ne bo krivični, ampak je pravi klic po novi dobi, po tistem preporedu, ki ga pripravlja naša kmetska mladina z lastnimi silami. Z lastnimi silami bomo priborili vsem in vsakomur boljše življenje! — Govor predsednika je množica nagradila z burnim odobravanjem.

Tekma, narodni plesi

Sledila je tekma koscev, kakršne še ni videl Bohinj, saj so se merili v lepoti kmetskega dela sami brhki fantje, navdušeni pod vtisom mogočnega dne.

Po tekmi koscev so nastopili bratje Čehi z narodnimi plesi (Češko besedo), nato pa naši fantje in dekleta v narodnih nošah. Vsi plesalci, zlasti pa bratje Čehi, so želi tople ovacije množice. Po programu se je pričelo pravo narodno veselje, saj je vso delovno ljudstvo dajalo duška delu in prazniku dela.

× Za zboljšanje cen sadju. V Mariboru se je vršila 22. avgusta konferenca zastopnikov Kmetijske zbornice in Zbornice za TOI, ki je razpravljala o povišanju cen sadju. Kupci nudijo kmetom za sadje 0-90 do 1'25 dinarja, čeprav znaša cena po pogodbi z Nemčijo din 2-90 za kg. Konferenca je napravila posebne predloge, ki so bili odposlani na banovino in ministrstvo.

■ Bolgarija hoče varovati v morebitni evropski vojni strogo nevtralnost.

Doma in drugod

Sporazum odobren

V četrtek, 24. avgusta sta bila sprejeta v skupni avdienci na Bledu predsednik vlade g. Dragiša Cvetković in predsednik KDK g. dr. Vladko Maček. Ob tej priliki sta obrazložila Nj. Vis. knezu namestniku svoje predloge za uređitev hrvatskega vprašanja. Nj. Vis. knez namestnik je v soglasnosti s kraljevskimi namestniki sprejel predložene predloge.

S sprejetjem predlogov za rešitev hrvatskega vprašanja je bila tudi naloga g. Cvetkovića dovršena. Vsled tega je predsednik vlade še isti dan predal ostavko celokupne vlade, ki je bila tudi sprejeta. Kr. namestniki so takoj poverili mandat za sestavo nove vlade zopet g. Dragiši Cvetkoviću. Po dvodnevni razgovorih z g. dr. Vl. Mačkom in drugimi politikami je bila v soboto sestavljena lista nove vlade. Člani nove vlade so položili prisego v soboto popoldne na Brdu pri Kranju ob navzočnosti Nj. Vis. kneza namestnika.

Sporazum

Uradno je bilo objavljeno tole besedilo sporazuma:

Smatrajoč, da je Jugoslavija najboljši porok neodvisnosti in napredka Srbov, Hrvatov in Slovencev in z namenom, da se čim bolj zanesljivo in popolno obvarujejo javne koristi, sta se predsednik kr. vlade Dragiša Cvetković ter predsednik HSS in KDK dr. Vladko Maček lotila reševanja hrvatskega vprašanja ter se po daljših posvetih sporazumela v sledečem:

1. Treba je sestaviti skupno vlado. Ta vlada bo po pristanku merodajnih činilcev in na podlagi čl. 116 ustave izvršila ustanovitev hrvatske banovine, prenesla od države nanjo odgovarjajočo pristojnost in izdala politične zakone. Vlada bo v soglasju z merodajnimi činilci pripravila vse, kar je potrebno za preureditev državne zajednice.

2. Savska banovina in primorska banovina kakor tudi srez Dubrovnik, Šid, Ilok, Brčko, Gradačac, Derventa, Travnik in Fojnica se bodo spojili v eno enoto, ki se bo imenovala Banovina Hrvatska. Dokončni obseg hrvatske banovine se bo določil o priliki preureditve države. Pri tem se bodo upoštevale gospodarske, socialne, zemljepisne in politične okolnosti. Pri tej priliki se bodo izločile iz gorih imenovanih srezov, ki so pripojeni hrvatski banovini, občine in vasi, ki nimajo hrvatske večine.

3. Z novimi enotami, kakor tudi v državi, bo zagotovljena enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor tudi enak postopek glede njihove udeležbe pri izvrševanju javne službe. Prav tako bo zagotovljena enakopravnost priznanih veroizpovedi. Z ustavo se bodo zajamčile enake osnovne državljanske in politične pravice.

4. V pristojnost hrvatske banovine se bodo prenesli posli kmetijstva, trgovine in industrije, gozdb in rudnikov, gradb, socialne politike in narodnega zdravja, telesne vzgoje, pravosodja, prosvete in notranje uprave.

Vsi ostali posli ostanejo v pristojnosti organov državne oblasti na vsem državnem ozemlju. Prav tako ostanejo v pristojnosti državne oblasti tudi posli, ki so posebnega pomena za splošne interese države kakor n. pr. skrb za državno varnost, pobijanje protidržavne in rušilne propagande, izvrševanje policijske poročevalske službe, osiguranje javnega reda in miru.

Za izdajanje državljanstva je pristojna banovina razen za izdajanje državljanstva v izjemnih primerih ter za odvzemanje državljanstva.

Rudarska zakonodaja in rudarska podjetja. Pri izdajanju rudarskih koncesij, ki zanimajo tudi narodno obrambo, bo postopala banovina v sporazumu z vojaško upravo. Če ne bi prišlo do sporazuma, odloča ministrski svet.

Gradnja in vzdrževanje državnih prometnih sredstev in ostalih državnih objektov.

Verske zadeve.

Mednarodni pravni promet, s tem, da se pravna moč v izvenspornih stvareh vrši direktno preko sodišč;

zunanja trgovina kakor tudi trgovina med banovinami in ostalimi deli države (edinstvo carinskega in trgovinskega področja);

zakonodaja o merah in utežih, o zaščiti industrijske lastnine, o poslih zasebnega zavarovanja in zavarovanja z zavarovalnimi družbami; menično pravo, čekovno pravo, trgovsko pravo, konkurzno pravo, obligacijsko pravo, pomorsko pravo in avtorsko pravo — predpisovanje kazni za prestopke proti predpisom o predmetih državne lastnine. — Postavljanje potom zakonov osnovnih načel o krajevnih samoupravah — splošna načela meničnega prava in zavarovanja kakor tudi splošna načela vojaškega prava.

Zaradi zagotovitve narodne obrambe se bo zajamčil vojaški upravi potreben vpliv na poprišču proizvodnje in prometa.

Vlada se bo lotila prenosa pristojnosti z države na Banovino Hrvatsko takoj po ustanovitvi te banovine. Da bi mogla uspešno izvrševati posle v svoji pristojnosti se mora Banovina Hrvatski zagotoviti potrebna finančna samostojnost. Končne kompetence hrvatske banovine se bodo določile o priliki preureditve države.

5. Zakonodajna oblast v stvareh iz pristojnosti Banovine Hrvatske izvršujeta kralj in sabor skupno. Sabor sestavljajo zastopniki, ki jih ljudstvo voli s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem s predstavnštvom manjšin.

Upravne oblasti v stvareh iz pristojnosti Banovine Hrvatske izvršuje kralj preko bana. Bana Banovine Hrvatske imenuje in razrešuje kralj. Ban je odgovoren kralju in Saboru. Vsak pismeni akt kraljevske oblasti v poslih Banovine Hrvatske podpisuje ban in nosi zanj odgovornost.

Sodno oblast v hrvatski banovini izvršujejo sodišča. Njihove razsodbe in rešitve se izrekajo v imenu kralja na podlagi zakona. Državi se zagotavlja nadzorstvo nad izvršitvijo ustave in državnih zakonov ob strani banovinskih oblasti.

Za rešitev sporov glede pristojnosti države in banovine in za ohranitev ustavnosti zakonov se bo ustanovilo ustavno sodišče.

6. Obseg pristojnosti in položaj Banovine Hrvatske bo zajamčen s posebno ustavno odredbo, ki se ne bo mogla spremeniti brez pristanka te banovine.

7. Vlada bo izdala nove predpise o tisku, o združenjih, zborovanjih in dogovorih, o volitvah narodnih poslancev, kakor tudi o drugih stvareh, v kolikor je to potrebno za izvedbo narodnega sporazuma.

Dragiša Cvetković s. r., dr. Vladko Maček s. r.

Narodna skupščina in senat razpuščena

S kraljevim ukazom je bila v soboto narodna skupščina, izvoljena 11. decembra 1933, razpuščena.

S kraljevim ukazom se bo določil dan volitev narodne skupščine v vsej državi za novo štiriletno dobo. Z istim ukazom se bo določil dan sklicanja narodne skupščine.

S kraljevim ukazom od 26. avgusta t. l. so prenehali veljati mandati vseh izvoljenih ter imenovanih senatorjev in njihovih namestnikov.

Volitve v senat se bodo vršile na eno izmed nedelj leta 1939. po predpisih zakona o volitvah senatorjev.

Pooblastilo za nove politične zakone

S kraljevim ukazom od 26. avgusta t. l. je bil ukonjen zakon o volitvah narodnih poslan-

Od 2. — 11. septembra

Ljubljanski velesejem

Velika kmetijska razstava

(semenojoštvo, zelenjad, sadje, cvetje, čebele in med, mleko in mlečni proizvodi, vino, koze, ovce, perutnina, kunci, golobi, ribe, gobe, zdravilna zelišča, kmetijski stroji.)

Gospodinjstva, akvariji, industrija, obrt

Lepo zabavišče — velik variete. — Tekma harmonikarjev 10. septembra. — Nagradno žrebanje. Številna lepa darila za obiskovalce velesejma. — Polovična vožnja na železnicah.

cev. Z istim ukazom je bil pooblaščen ministrski svet, da izda uredbo z zakonsko močjo o volitvah narodnih poslancev, o spremembi zakona o tisku, zakona o združevanjih, zborovanjih in dogovorih, kakor tudi ostale politične zakone.

Preureditev cele države

S posebnim kraljevim ukazom je predvideno, da se more izvršiti nova teritorialna uređitev ostale države in da morejo dobiti novo edinice enak delokrog kakor Hrvatska banovina.

Banovina Hrvatska

S kraljevim ukazom od 26. avgusta t. l. je bila objavljena uredba o ustanovitvi banovine Hrvatske, da bi se zagotovilo sodelovanje Hrvatov v življenju države in tako očuvali javni interesi.

Uredba predpisuje v glavnih določbah tole: Savska in primorska banovina, nadalje srez Dubrovnik, Šid, Ilok, Brčko, Gradačac, Derventa, Travnik in Fojnica se spojijo v skupno banovino pod imenom Banovina Hrvatska. Sedež banovine je v Zagrebu.

V pristojnost banovine Hrvatske se prenesajo posli kmetijstva, trgovine in industrije, šum in rudnikov, javnih del, socialne politike in narodnega zdravja, telesne vzgoje, pravosodja, prosvete in notranje uprave. Banovina Hrvatska bo pristojna za vse posle, ki spadajo po doslej veljavnih predpisih v pristojnost banovin.

Vsi ostali posli ostanejo v pristojnosti državnih oblasti na vsem ozemlju.

Isto tako ostanejo v pristojnosti državnih oblasti tudi posli, ki so posebnega pomena za splošne interese države.

Banovini Hrvatski se mora zagotoviti potrebna finančna samostojnost, da bi mogla uspešno izvrševati posle svoje pristojnosti. Ta samostojnost obstoja v samostojnem pobiranju določenih dohodkov in izvrševanju izdatkov določenih z banovinskim proračunom.

Sabor tvorijo poslanci, ki jih voli narod svobodno s splošnim enakim neposrednim in tajnim glasovanjem s predstavnštvom manjšin. Prvi volilni red in poslovnik sabora se predpišeta s kraljevo uredbo. Volilni red in sestava sabora se morata menjati z banovinskim zakonom, poslovnik pa z resolucijo sabora.

Narodni poslanci sabora uživajo imuniteto. Kralj imenuje in odstavlja bana z ukazom, ki ga sopolpiše novo imenovani ban. Pred prevzemom dolžnosti priše ban zvestobo kralju ter spoštovanje zakonitosti.

Za škodo, ki jo povzroči ban državi z nezakonitim izvrševanjem službe, je odgovorna banovina, ban pa banovini.

Ban rešuje končno vse zadeve svoje pristojnosti in so proti njegovim aktom dopuščena pravna sredstva pod zakonitimi pogoji samo s prizivom na upravna in redna sodišča.

Vse odloke o službenih odnosih banovinskih uslužbencev izdaja ban. To velja tudi za uslužbence, ki dobivajo plačo iz državnega proračuna, pa izvršuje posle iz pristojnosti banovine.

Sodniki kasacijskega sodišča, apelacijskega sodišča, upravnega sodišča, računskega sodišča in okrožnih sodišč, kakor tudi uradniki 1., 2. in 3. položajne skupine se postavljajo in napredujejo s kraljevim ukazom.

Celotna policijska služba je na vsem področju banovine podrejena banu.

Upravne spore v zadevah iz pristojnosti banovine Hrvatske rešuje končno veljavno upravno sodišče v Zagrebu.

Za oceno ustanovitve zakonov in sporov o pristojnosti med državo in banovino Hrvatsko, je pristojno ustavno sodišče.

To so glavne določbe glede ustanovitve banovine Hrvatske in v njej je obsežno jedro sporazuma za rešitev hrvatskega vprašanja.

Dr. Ivan Šubašić prvi ban Hrvatske

Za prvega bana Hrvatske je bil imenovan narodni poslanec g. dr. Ivan Šubašić, odvetnik iz Karlovca. Dr. Šubašić je igral zelo važno posredovalno vlogo za časa razgovorov in pogajanj o sporazumu.

Za podbana Hrvatske je bil imenovan univ. profesor dr. Ivo Krbek, ki je sodeloval v strokovni komisiji pri pogajanjih za sporazum.

Obseg banovine Hrvatske

Po statistiki iz leta 1931. bo Banovina Hrvatska imela 4.423.000 prebivalcev, izmed katerih je 75% katolikov, 20% pravoslavni, 4% muslimanov, 0,5% evangeličanov in 0,5% židov. Ker ima vsa država 15.500.000 prebivalcev, odpade torej na Hrvatsko 28,6% prebivalcev. Ozemlje banovine Hrvatske bo pa obsegalo 66.323 km², t. j. 26,6% vsega državnega ozemlja. V Banovini Hrvatski bo 3.216.000 Hrvatov, med katerimi je vračunanih 164.000 muslimanov, nadalje 886.000 Srbov, ali 20% ter 321.000 pripadnikov ostalih narodnosti ali 7%.

Posledice sporazuma

»Hrvatski dnevnik« napoveduje, da bo po doseženem sporazumu in po vstopu Hrvatov v vlado zavladal v Jugoslaviji nov duh, ki se bo čutil povsod in katerega bodo prežeti vsi postopki s poštenimi ljudmi. Smrten udarec bo zadel korupcijo, ki se je zadnje čase tako silno razpasla. Popravljati se bodo pričele krivice in zadoščenje bodo dobili vsi, ki so bili preganjani zaradi svoje vere v zmago pravice.

Vlada po politični pripadnosti

Predsednik vlade in štirje resorni ministri pripadajo JRZ, podpredsednik, štirje resorni ministri in en minister brez portfelja so zastopniki HSS odnosno KDK, trije ministri so v vladi kot politične osebnosti, in sicer je pripadal dr. Lazar Marković staroradikalnemu odboru, Boža Maksimović je bil član JNS do njene reorganizacije, dr. Branko Čubrilović pa je pristaš zemljoradniške stranke in njen agilen delavec v Bosni. Štirje ministri so politično nepredeljeni.

Od 18 ministrov je 11 Srbov, 5 Hrvatov, 1 Slovenec in 1 musliman. Sedem ministrov je iz Srbije, 1 (inž. Beslić) iz Vojvodine, 3 iz Bosne, 1 iz Hercegovine, 5 iz Hrvatske in 1 iz Slovenije.

Peter Živković

Predsednik Jugoslov. nac. stranke se je po treh tednih zdravljenja v Rogaški Slatini odpeljal z avtomobilom v Banjo Loko na konferenco strankinega banovinskega odbora.

■ Francozi proti komunistom. Zaradi sklenitve rusko-nemškega nenapadnega pakta je francoska vlada pričela ostro nastopati proti francoskim komunistom. V soboto jim je ustavila dva dnevnika.

Kaj se godi po svetu

Rusija in Nemčija sta sklenili nenapadno pogodbo

Pretekli teden smo doživeli v notranji in tudi v zunanji politiki dogodke, o katerih dalekosežnost je težko povedati končno besedo. Ker obravnavamo domače politične dogodke in njihov pomen že v posebnem članku, se bomo tu omejili le na dogodek v zunanjem svetu, ki je prava

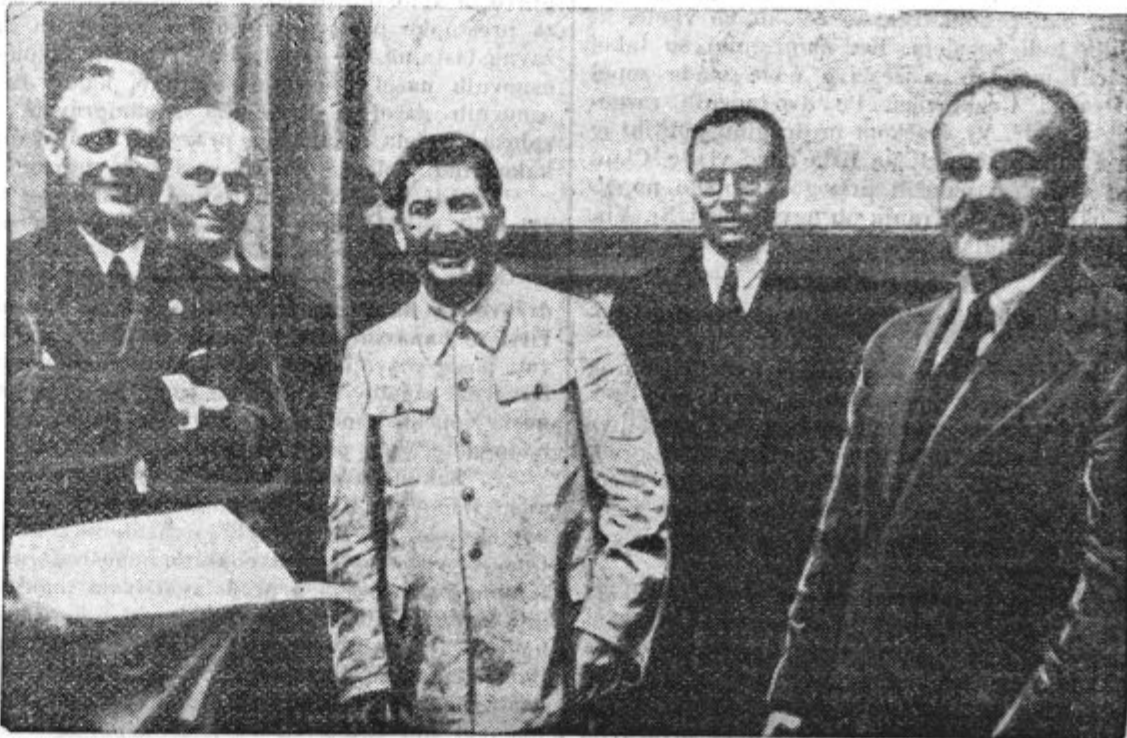
diplomatska revolucija in je čez noč popolnoma spremenil položaj.

Kakor bo našim čitateljem znano, so se vršila v Moskvi pogajanja med zastopniki Rusije,

bodo med obema pogodbenima strankama reševala na miren način, s konzultacijami ali po razsodišču.

6. Pogodba velja deset let. Ako je nobena stranka ne odpove leto dni pred njenim potekom, se avtomatično podaljša za nadaljnjih pet let.

7. Pogodba naj se ratificira v najkrajšem času. Ratifikacijske listine se bodo izmenjale v Berlinu. V veljavo pa stopi pogodba že takoj s podpisom.

Predstavnik Rusije Stalin, nemški zunanji minister Ribbentrop in ruski komisar za zunanje zadeve Molotov, ki so podpisali nemško-ruski nenapadni pakt.

Francije in Anglije za sklenitev vojaškega in političnega pakta med temi tremi velesilami. Pozneje naj bi se jim pridružile še ameriške Zedinjene države.

Sporodno se je Rusija pogajala tudi z Nemčijo in so pogajanja trajala že polne štiri mesece. Podoba je, da je bil bivši ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov nasprotnik Nemčije in se je zato moral umakniti Molotovu. O teh pogajanjih je prodrlo v svet primeroma le malo poročil, kakor pa se je sedaj izkazalo, so bila resna. Njih uspešni zaključek pa hkratu dokazuje, da diplomacija zapadnih demokracij ni bila kos svoji nalogi. Zlasti mnogi očitajo Chamberlainu, da ni doumel položaja.

Rusko-nemška pogodba

je bila podpisana dne 23. avgusta v Moskvi. V navzočnosti Stalina sta jo podpisala za Nemčijo zunanji minister v. Ribbentrop, za Rusijo pa g. Molotov.

Pogodba velja za dobo 10 let in vsebuje tale določila:

1. Obe stranki se zavezujeta, vzdržati se vsake nasilne akcije, vsakega napadnega dejanja druga proti drugi, bodisi posamezno ali skupaj s tretjimi.
2. Ako bi bila katera obeh pogodbenih strank napadena od tretje države, druga pogodbeni stranka v nobeni obliki ne bo nudila tej tretji državi nikake pomoči.
3. Vladi obeh pogodbenih strank se besta v bodoče stalno medsebojno obveščali in posvetovali v vseh zadevah, ki se tičejo njunih skupnih interesov.
4. Nobena obeh pogodbenih strank se ne bo priključila nobeni skupini držav, ki bi bila neposredno ali posredno naperjena proti drugi pogodbeni stranki.
5. Vsa morebitna bodoča sporna vprašanja se

Objavljamo celotno pogodbo, da čitatelji sami lahko vidijo njeno pomembnost.

Ta dogodek je v vsem mednarodnem diplomatskem svetu vzbudil veliko iznenadenje. Prvi hip so leteli križem razni očitki in šele polagoma se položaj jasni.

Kakšne bodo v bližnji bodočnosti posledice rusko-nemškega pakta, o tem so mnenja pač še močno deljena. Nekateri sodijo, da je nevarnost vojne s tem zmanjšana, drugi zatrjujejo nasprotno, da se je povečala. Vsekakor se napetost ni poglobila in mora že bližnja bodočnost prinesiti jasen odgovor na vse dvome in vprašanja, ki danes vznemirjajo svet, zlasti pa Evropo.

Glede idejne plati je zanimivo naglasiti, da sta se oba skrajna pola, fašizem in komunizem, s to pogodbo zblížala in se drug z drugim pomirila. To za resnega opazovalca ni iznenadenje, ker izhajata oba iz idejno močno sorodnih osnov, o katerih bomo o priliki po možnosti še spregovorili v posebnem članku.

Vidne posledice se že kažejo. Tako sta Japonska in Španija izstopili iz protikomunističnega pakta, ki je po teh dogodkih res samo še ničvredna krpa papirja. Saj je Nemčija, ki je organizirala protikomunističen blok, danes sama ruska prijateljica.

Zunanja politika

Vseh 20 let po svetovni vojni še ni bil mednarodni položaj tako napet kakor je ta teden. Sklenitev rusko-nemške nenapadne pogodbe smo kratko obrazložili v posebnem poročilu. Tu se zato omejujemo na oris položaja, ki je nastal po tem velevažnem političnem dogodku.

Domneve in ugibanja

Po prvem presenečenju, ki ga je menda po vsem svetu vzbudila nemško-ruska pogodba, so

se začela kmalu ugibanja, da pogodba ne vsebuje samo tega, kar je bilo objavljeno, ampak da ima še tajne dodatke o tem, kako si bosta Rusija in Nemčija delili interesna območja na Balkanu in v jugovzhodni Evropi sploh. V koliko te domneve odgovarjajo resnici, ni mogoče reči, verjetno pa je, da niso brez stvarne podlage.

Razburjenja in nade

Prezident Roosevelt se je s posebnimi posilnicami obrnil na Hitlerja, na poljskega predsednika Moscickega, na italijanskega kralja in tudi na papeža z nujno prošnjo, naj vsi vsaj z zadnjem trenutku skušajo preprečiti svetovno morijo in ohraniti mir.

Prezident poljske republike je takoj sporočil Rooseveltu, da je Poljska pripravljena na miren sporazum, nakar je prezident Zedinjenih držav poslal Hitlerju novo poslanico, v kateri mu sporoča odgovor Moscickega in ponovno naglašala potrebo mirnega sporazuma.

Kljub vsem tem naporom in prizadevanjem za ohranitev miru vlada še vedno veliko razburjenje po svetu. Ne le v Nemčiji in na Poljskem, ampak tudi drugod po svetu izdajajo z vso naglico vojne odredbe.

Holandska vlada je prepovedala izvoz ži-vine in surovin, tujim ladjam pa je zabranjen dostop v evropske holandske vode.

Iz Zedinjenih držav prihajajo poročila, da je tam vse pripravljeno za izselitev ameriških državljanov iz Evrope, ako bi izbruhnila tu vojna.

Iz Italije je vsem italijanskim državljanom — razen Zidom — prepovedano potovati v tujino. Veliko število Angležev in Francozov je odpotovalo iz Italije.

V ostalem je Nemčija v polni vojni pripravljenosti. Civilni promet na železnicah je ukinje, enako pošta služi trenutno samo armadi. Promet z inozemstvom je ukinjen, zračni promet je takisto rezerviran samo za vojaške namene.

Da je vse pod orožjem, ni treba posebej naglašati. Tudi civilne razmere so prikrojene za vojno stanje. Važnejša živila, oblačila in premog lahko civilno prebivalstvo dobiva samo na karte. Kako visi

svetovni mir na nitki

In kako je vprašanje vojne verjetno le še vprašanje nekaj ur, o tem nam priča Hitlerjevo pismo francoskemu ministrskemu predsedniku Daladieru, kjer Hitler zahteva, da morata »Gdansk in koridor nazaj k Nemčiji. Makedonske razmere na naši vzhodni meji morajo izginiti.«

Dalje pravi Hitler v tem pismu:

... mislim pa, da bi morala najtežje posledice nositi Poljska. Ne glede na to, kako bi se ta vojna končala, bo Poljska tako ali tako izgubljena.«

In na koncu pisma spet:

»... ne vidim pa nobene možnosti, da bi se vplivalo na Poljsko, naj izvrši korekturo svoje politike, ki je za Nemčijo in nemški narod neznosna.«

Po takih izjavah je upanje v ohranitev svetovnega miru seveda le malenkostno.

Italija skuša še posredovati in vplivati pomirjevalno. Med voditeljema obeh totalitarnih velesil so na dnevnem redu posvetovanja, vendar ni dosti upanja, da bi bil njih rezultat mir.

Na drugi strani je Anglija že začela pošiljati svoje čete v Francijo in odredila vse ukrepe za primer vojne.

Francija je prav tako mobilizirala in odredila vse, kar je treba za vojno stanje.

Poljska je v popolni vojni pripravljenosti. Čete so v postojankah na zapadni meji, kjer se venomer ponavljajo incidenti.

Na Danskem so bili izdani zadnji mobilizacijski ukrepi in bo mobilizacija v danem pri-

meru takoj izvršena. Vzdolž danske obale pa že sedaj polagajo mine.

V Belgiji je vlada sklenila proglasiti mobilizacijo. Uvedena je tudi cenzura za poročila o vojaških akcijah in objektih.

Madžarska odklanja nenapadalno pogodbo z Romunijo.

Japonska se je začela zopet približevati Angliji in so Japonci v Tiencinu pričeli nadlegovati in izganjati Nemce.

To je samo nekaj drobnih sličic o silni napetosti in vretju po vsem svetu. Glavne niti dogodkov in bodoče usode pa se pleto v dveh smereh:

Moskva—Berlin—Rim in London—Pariz—Varšava

O Rusiji ima evropski tisk primeroma malo poročil in še ta so močno nezanesljiva. Natanko vemo samo to, da je Rusija v zadnjem poldrugi desetletju tehnično in vojsko močno napredovala. Velika ruska socialna revolucija, ki je menda sploh največja revolucija v zgodovini človeštva, je v glavnem končana in velika ruska država s svojimi narodi stopa na pot evolucije (mirnega razvoja). Pri tem je njena glavna pozornost obrnjena na Daljni vzhod, kjer jo skuša Japonska odriniti od morja in bogatih zemeljskih zakladov, ki jih hranijo v sebi ti prostrani predeli še tako rekoč deviške zemlje. Rusija hoče tu imeti proste roke in prosto pot; zato je zanjo važno, da ima hrbet na zapadu varen.

Med nagibi, ki so dovedli do rusko-nemške pogodbe, je verjetno igralo to dejstvo pomembno vlogo.

Da bi prikazali vse važne momente politične zgodovine zadnjih 20 let, ni prostora; naglasimo naj pa vendar, da ima Rusija izza premirja v Brestu Litovsku še veliko neporavnanih računov z Evropo. Spoznanje, da sta oba evropska tabora — totalitarizem in demokracija — sedaj do skrajnosti ostro razdeljena, je morda ruski diplomaciji mimo vseh drugih manj važnih pomislekov narekovalo zadnji korak: nevtralnost v primeru evropskega oboroženega spopada. Večina poročevalcev pa je v prvem presenečenju prezrla, da rusko-nemška pogodba ne vsebuje niti črke o tem, kaj naj se zgodi, ako bi se v Evropi res začel vojni ples in bi v svojem razvoju in razmahu zadel tudi ob same ruske meje. To je še vedno v svetovni politiki neznanca, ki je tako občutljiva, da se je noben pogodbenik ni upal lotiti. Ni izključeno, da utegne nekoč prav ob tem vprašanju nastati enako, če ne še večje razburjenje, kakor ga je vzbudila pretekli teden imenovana pogodba.

V Nemčiji grede že izza leta 1934. vsa prizadevanja za tem, da izginejo vse posledice versajske pogodbe, v kolikor je bila z njo prizadeta Nemčija.

Pomagaj svojemu otroku,
da ohrani kolikor mo-
goče dolgo prve zobe!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

V tem oziru je treba priznati, da je doslej Nemčija na vsej črti zmagala. Vrnitev Posarja, ukinitve določil o preprečevanju oboroževanja, ukinitve reparacij, združitve Avstrije z Nemčijo, združitve Sudetov, konec Češkoslovaške in priključitev Klajpede k Nemčiji, to so za to primeroma kratko dobo veliki uspehi nemške politike. V tem pogledu je doslej angleško-francoska politika doživela polno udarcev, katerih višek je lani pomenilo Monakovo, ki ga je letos morda že prekosila rusko-nemška pogodba.

Sedaj Nemčija zahteva Gdansk, poljski koridor in vrnitev kolonij. Ostalih njenih zahtev širša politična javnost še ne pozna, značilno pa je, kako vsa poročila soglašajo v trditvi, da je Gdansk le bolj postransko vprašanje.

Tak je sedaj svetovni položaj. Kaj se bo iz tega izcimilo, o tem ne more nihče napovedati nič zanesljivega. Vsekakor pa se moramo zavedati vsi, da gre za usodo sveta v tem sporu, ne pa samo za usodo nekaterih držav v Evropi.

Naj se zgodi karkoli, je važno tudi za nas, da ohranimo mirno kri. Samo mirno pričakovanje dogodkov in trezno gledanje na razvoj nam lahko zagotovi tako usodo, kakršno si želimo.

■ Najtežji trenutek v življenju je imel madžarski regent Horthy tedaj, ko je moral izročiti bivšo avstroogrsko vojno mornarico Jugoslovanom, tako je izjavil nekemu angleškemu novinarju.

■ V konkurz je šla največja in najstarejša holandska banka Mendelsohn.

Chamberlain, Daladier in Hitler, v čijih rokah je mir ali vojna v Evropi.

■ **Ruski petrolej za Nemčijo.** Nemčija je naročila v Rusiji velike količine petroleja in bombaža.

■ **Kavčuk.** Svetovna proizvodnja kavčuka je znašala v prvem letošnjem polletju 484.000 ton.

■ **Diplomata so okradli.** V Sofiji so ukradli torbo diplomatskemu kurirju Romunije, ki je bil na potu v Jugoslavijo. Romunski diplomatski kurir se je iz obupa ustrelil.

■ **Ogromno rusko letalo.** V Rusiji so izdelali novo letalo, čigar krila merijo v dolžino 63 metrov in čigar višina znaša več kot 7 metrov. Za polet ima letalo šest motorjev, ki razvijajo 7000 do 8000 konjskih sil. Teža letala je 31 ton, opremljeno pa tehta 45 ton. V letalu je prostora za 64 oseb in 8 mož posadke. V letalu so trije saloni in eden manjši, nadalje bufet, umivalnica, prostor za toaleta in v krilih po štiri kabine za po štiri osebe. Letalo se lahko dvigne 5000 metrov visoko. To letalo je še večje kot svoječasnno ponesrečeni »Maksim Gorkič, ki je predstavljal pravo letalsko čudo.

■ **Slovaška se bo borila na strani Nemčije,** tako zatrjujejo zastopniki slovaške vlade. Slovaška bo postavila na noge 250.000 do zob oboženih mož, ki jih bo vodil župnik dr. Tiso.

Kmetiska mladina

Sv. Jurij ob juž. žel.

Društvo kmetijskih fantov in deklet priredi v nedeljo 3. septembra ob 3. uri tekmo koscev. Zbirališče na tekmovališču (travnik g. Fr. Mastnaka v trgu). Govore delegati Zveze, celjskega okrožja in tov. sosednjih društev. Po tekmi odhod povorke na veselični prostor pri gospe Ani Leskovšek v trgu. Za vse potrebno bo poskrbljeno.

Tovariška društva in vsi prijatelji slovenskega kmetijskega gibanja ne pozabite, ta dan v Sentjur!

Dvor

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet ima izredni občni zbor v nedeljo dne 3. septembra popoldne. Tovariši in tovarišice, pridite pravočasno. O rezultatu bomo poročali.

Sv. Urban

V nedeljo dne 27. avgusta je bila pri nas krasno uspela tekma koscev Društva kmetijskih fantov in deklet. O poteku bomo poročali prihodnjč.

Sv. Jakob v Slov. goricah

Pri nas smo se že dolgo pripravljali na svoj največji praznik, ki ga je priredilo Društvo kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Jakobu v Slov. goricah. Končno smo vendar doživeli dan, da dostojno proslavimo trdo kmetijsko delo. Pred tekmo se je formirala lepa povorka, nato pa se je vršilo kmetijsko-mladinsko zborovanje, ki ga je vodil predsednik društva tov. Matjašič. V imenu Zveze kmetijskih fantov in de-

klet je govoril tov. dr. Igor Rosina, katerega govor je napravil na množico globok vtis. Vsi so rekli, da še takšnega praznika niso doživeli Slov. gorice okrog Sv. Jakoba. O rezultatu tekme bomo še poročali.

Hajdina

Kmetijsko-mladinski praznik, ki ga je proslavila v nedeljo, dne 27. avgusta kmetijska mladina na Hajdini, je lepo uspel. Društvo kmetijskih fantov in deklet s tem stopa krepko na novo pot dela in dviga kmetijske vasi. O poteku prireditve bomo poročali prihodnjč.

Novo mesto

Veliki kmetijsko-mladinski praznik dolenske kmetijske mladine se vrši v nedeljo dne 3. septembra na vrtu tov. Osolnika. Zbirališče ob 2. uri v Kandiji. Pripravlja se veličastna povorka.

Voglje

Društvo kmetijskih fantov in deklet v Vogljah priredi v nedeljo dne 3. septembra kmetijsko-mladinski praznik tekmo koscev. Pridite in počastite kmetijsko delo in pomagajte mladini pri njenih naporih.

Adrijanci

Praznik goričke kmetijske mladine, ki ga priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v Adrijancih, se vrši v nedeljo dne 3. septembra. Gorički hribi bodo ta dan odmevali od vriska mladega rodu, ki vstaja k novemu življenju!

Iz naših krajev

Na jugoslovanskih železnicah imajo obiskovalci Ljubljanskega velesejma brezplačen povratek. Na postajni blagajni kupijo poleg cele vozne karte še rumeno železniško izkaznico za din 2.—. Ko dobe potrdilo o obisku velesejma, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Potovati v Ljubljano morejo od dne 28. avgusta do 11. septembra, vračajo pa se lahko od 2. do 16. septembra.

× Šolske razmere v savski banovini. Osnovnih šol ima savska banovina 1925, ki jih obiskuje 280.000 otrok. Učiteljev je 5050.

× Rejec malih živali 8. številka je izšla s sledečo vsebino: Kako vzgojimo kokoš jajčarico — To in ono iz reje kokoši — Pekinška rasa ameriške reje — O plemenjenju kuncev — Prehrana kuncev — Uspešna reja kuncev — Vzorni hlev za 15 kokoši, kozo in 6 kuncev (načrt) — O mehkužcih — Sirote (podlistek) — I. ban.

razstava malih živali v Ljubljani od 2.—11. septembra, II. Zvezna efektivna loterija, žrebanje 10. septembra — Društvene vesti — Drobiž — Po tujem svetu — Književnost — Posvetovalnica — Za smeh in kratek čas — Tržne cene. Letna naročnina listu je samo din 30.— in se naroča pri Zvezi, Ljubljana, Korunova ul. 10.

× Kmetijstvu je posvečen letošnji jesenski velesejem v Ljubljani od 2. do 11. septembra. Kmetijstvo kot glavni proizvajalec dobrin vpliva v veliki meri na vse druge gospodarske panoge. Zato je treba kmetijskega gospodarja navajati k napredku, vzgajati v njem iniciativno miselnost in ga tako odvracati od trdovratnega predsodka, da je v poljedelskem obratovanju tradicionalna navada najsigurnejše sredstvo. Temu namenu izvrstno služijo kmetijske razstave. Letošnja velika kmetijska razstava je nameščena v šestih paviljonih in obsega tele oddelke: Semenojoštvo. Zelenjadarstvo. Sadjarstvo. Čebelarstvo. Cvetličarstvo. Mlekarstvo. Vinarstvo. Ovce in kože. Perutnina, kunci in golobi. V posebni gospodinjski razstavi je poudarjena važnost mleka v ljudski prehrani. Seveda je na velesejmu tudi razstava industrijskih in obrtnih izdelkov. Zlasti velika je razstava pohištva in stanovanjske opreme, dalje radio aparatov, živil, galanterije, tehničnih novosti in izdelkov male obrti. Tekma harmonikarjev bo tudi letos in sicer 10. septembra. Tudi za zabavo je poskrbljeno. Poleg drugega bo prirejen tudi variete z izbranim programom. Žrebanje vstopnic za nagrade bo 11. septembra. Obiskovalci imajo 50% popust na železnici.

× Drugi most čez Dravo v Mariboru bodo pričeli v kratkem graditi. Gradbeno ministrstvo je že odobrilo načrt za finansiranje mostu, h kateremu bodo prispevale država, banovina in zainteresirane občine.

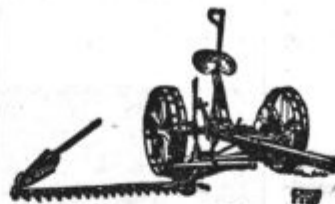
× Prvi nakupi hmelja v Savinjski dolini so bili napravljeni pretekli teden. So to takozvani vzorčni nakupi, katerih cena pa še ni mero-dajna. Vzorčna cena se je gibala od 36 do 40 dinarjev. Prava cena se bo pokazala šele pri pravih nakupih v prihodnjih dneh.

× Pridelek češpelj. Letošnji pridelek češpelj v naši državi je zelo dober. Ceni se, da bomo imeli nad 6000 vagonov suhih češpelj za izvoz. Od tega bo vzela Nemčija 1260 vagonov-češko-moravski protektorat pa 500. Kam bomo izvozili ostale češplje se še ne ve.

× Požar v Mladenovcu. Ogenj je izbruhnil v mlinu bratov Savičev. Gasilci so požar omejili. Škoda znaša okrog 1.500.000 din.

× Zveza lovskih društev priredi 2. in 3. septembra velike lovske strelske tekme v Ljubljani.

**Kupujte,
čitajte in
širite
„Kmetiski list“**

**LANZ
kosilni stroj**

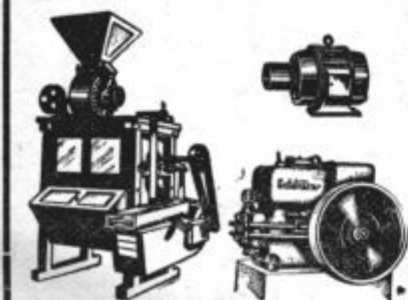
**LANZ
obračevalec za seno**

so stroji,
ki jih kmetovalec potrebuje

Na zalogi jih ima stalno

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

NOVI TRG ŠT. 3

Glavno zastopstvo nemških tovarn za prodajo Diesel-, bencin-, elektromotorjev. Samoprodaja Turfan mlinov za mletje vsakovrstnega žita v moko ter izdelavo zdroba, kaše, ješprenja itd.

Turnšek Štefan
Ljubljana, Aleksandrova 4

× Škofjeloški muzej je bil v nedeljo slovesno odprt.

× Župan — razbojnik. V Belovaru se je pričela te dni sodna razprava proti bivšemu večkrat izvoljenemu županu Jožetu Koturku, ki ga dolži obtožnica, da je oropal 70letno Evo Miklovič in ji odnesel nad 23.000 din.

× Nova ilirska grobišča so zopet izkopali v Kranju pri izkopavanju novega cestišča pod Prešernovo kavarno. Izkopali so žare za pepel pokojnikov, razne okraske in druge predmete starodavnih naseljencev naših krajev. Iz najdenih grobišč se more sklepati z vso gotovostjo, da je prebivala v okolici Kranja velika ilirska naselbina.

× Monštranco in kelih so orožniki našli zakopane pod smuško skakalnico na Betnavi ob vzhodni Pohorja. Monštranco in kelih je ukradla iz cerkve v Zg. Polskavi znana razbojniška skupina Roganova, ki so jo orožniki aretirali. Roganova ljubica Pavla Vezovnikova je izdala orožnikom razne tatinske tajnosti in povedala tudi o vplomu v župno cerkev v Zg. Polskavi.

× Zadavil je svojo izvoljenko kmet Lazar Mandić iz Prešetnicev blizu Sarajeva in jo nato zakopal v bližini svoje hiše. Oblasti so zločinca prijeli in zaprli.

× Zločin iz obupa. Vdova Joka iz Kongore pri Travniku je imela siromašno hišo, na katero je prežalo številno njeno sorodstvo. Vdova se je naveličala vsiljivih sorodnikov in je sklenila hišico zažgati in v požaru končati svoje življenje. Sosedje so pa vdovo rešili, toda ogenj se je razširil na vso vas in je poleg vdovine bajte pogorelo še pet hiš. Vdovo so zaprli.

× Naši rojaki iz Nemčije so v večjem številu prispeli pretekli teden na obisk v domovino. To je že druga skupina iz Nemčije. Skupina naših izseljencev, ki je prva prišla v domovino, se je poklonila spominu velikega kralja na Oplenju.

× Hrvatski časopisi poročajo, da je prišlo v Žepčah v Bosni do težkega spopada med katoliki in muslimani. V borbi je obležalo veliko mrtvih in 100 ranjenih. Srbi so pomagali v spopadu Hrvatom. Vzrok spopada je bil osebnega značaja, kakor poročajo listi.

× Smrt požigaleca. V kranjskih sodnih zapisih je zadela kap berača Likozarja, ki je zažgal poslopje župana Umika v Senčurju. Likozar je izvršil zločin v pijanem stanju in iz maščevalnosti, ker mu ni hotel dati župan vzdrževalnine na roke, da bi mogel piti. Likozarja so takoj po zločinu prijeli in ga odvedli v zaporo. Tam se je hotel najprej obesiti, pa ga je službujoči orožnik rešil. Kasneje ga je zadela kap.

× Zagrebški velesejem je bil odprt v soboto 26. avgusta. Na velesejmu je nameščena tudi televizijska postaja. (Brezžično prenašanje slik in predstav v radio oddajni postaji.)

× Nižje cene za sladkor. Finančno ministrstvo je dalo nalogo, da se morajo s 1. sept. t. l. znižati cene sladkorja za 50 par pri 1 kg. Finančna kontrola bo pazila, da se bodo cene res znižale.

× Novo tovarno sladkorja bo država zgradila v Šabcu. Stroški bodo znašali 100 milijonov dinarjev. Tovarna bo imela kapacitete za 1000 vagonov sladkorja letno.

× Male hiše so na prodaj v Kosezah, na Brdu pri Ljubljani, v Smartnem pod Šmarno goro, v Litiji, Cerknici, Rakeku, na Malem vrhu pri Škofljici. — Pojasnila daje Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

× Poverjeniki za plombaranje hmelja. V Celju sta bila imenovana kot poverjenika za plombaranje hmelja v vrečah Franc Podjavoršek in Jakob Hribernik. Od plombarane vreče je plačati 1 din.

Sejmi

8. septembra: v Planini, okraj Šmarje pri Jelšah.
4. septembra: v Kranju, Novem mestu, Sv. Lov-

*Mati je
mislila, da
je Aničina
obleka
bela*

... dokler je ni primerjala z Bertino Radion belo obleko!

Da li tudi drugi ljudje vidijo ta razloček? To bi bilo zelo neprijetno! Saj se vendar tudi ona ni bala truda pri pranju. Ne, uspeh pranja je odvisen od pralnega sredstva. Če perete z Radionom bo Vaše perilo brezhibno in bleščeče čisto, ker Radion odstrani vso nesnago. Pri kuhanju v učinkoviti pa vendar blagi raztopini Radiona se namreč tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi tkanino in odpravi temeljito tudi zadnjo sled nesnage. Perilo bo popolnoma in brez primere belo -- Radion belo.

Schicht^{ov}

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

rencu p. Prož., Tinskem, Mozirju, Ormožu, Slov. Gradcu, Vuhredu, Murski Soboti, Bogojni.

5. septembra: v Ormožu, Ptuj, Sv. Lenartu v Slov. goricah, Dol. Lendavi.

6. septembra: v Ljubljani, Dobju, Celju, Ptuj, Trbovljah.

7. septembra: v Topoloveu, Zagradcu, Črnomlju, Mokronogu, Žirovnici na Notr., Sv. Krištofu pri Laškem, Sv. Petru pod Svetimi gorami z graščino Bizeljsko, Vojniku, Turnišču.

9. septembra: v Bušehi vasi, Gradcu, Lukovici, Velikih Laščah, Brežicah, Celju, Trbovljah, Apačah, Turnišču.

Nenadkriljiva kolesa

znamke

„Presto“

z garancijo nudi
na ugodne obroke

Nova trgovina

Ljubljana, Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

„EKONOM“

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

tv lastni hiši:

Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke; pšenični zдроб, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zдроб, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijevega soka, Tomasovega žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, železnega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zadne in strešne opeke.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

ZA ŠOLO

 125:	 75:
 150:	 31:
 65:	 85:
 110:	 30:

Peko

Kmetski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, Tavčarjeva ul. 1

Telefon št. 28-47

Račun poštne hranilnice št. 14.257

RAČUN PRI NARODNI BANKI

Drzjavni: Kmetski dom

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Novo vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje

po 4%,

vloge proti odpovedi — 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost

Otvorja tekoče račune — Eskontuje

menice — Daje kratkoročna posojila

— Izvršuje ostale denarne posle